

การแปลวรรณกรรมเยาวชนของผกาวดี อุตตโมทย์:
การศึกษาประวัติและแนวทางการแปล

นางสาว รังสิมา นิลรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลและการล่าม

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE TRANSLATION OF CHILDREN'S LITERATURE BY PHAKAVADI UTAMOTE:
A STUDY OF ITS HISTORY AND TRANSLATION APPROACHES

Miss Rangsimā Ninrat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Translation and Interpretation

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500364

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแปลวรรณกรรมเยาวชนของผกาวดี อุตตโมทย์: การศึกษาประวัติ
และแนวทางการแปล

โดย

นางสาวรังสิมา นิลรัตน์

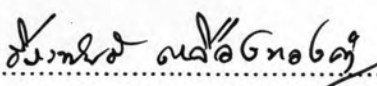
สาขาวิชา

การแปลและการล่าม

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

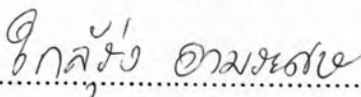
 ..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปทมา อัตนไถ)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ)

 ..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สารณี แก่ตัน)

รังสิมา นิลรัตน์ : การแปลวรรณกรรมเยาวชนของผกาวดี อุตตโมทย์: การศึกษาประวัติและแนวทางการแปล. (THE TRANSLATION OF CHILDREN'S LITERATURE BY PAKAVADI UTAMOTE : A STUDY OF ITS HISTORY AND TRANSLATION APPROACHES) อ. ที่ปรึกษา : อ. ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ, 537 หน้า.

ผกาวดี อุตตโมทย์ เป็นนักแปลที่มีชื่อเสียงและได้ผลิตผลงานแปลวรรณกรรมเยาวชนไว้มากมาย ตลอดระยะเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมา วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งศึกษาประวัติและแนวทางการแปลวรรณกรรมเยาวชนของผกาวดี อุตตโมทย์ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแนวทางการแปลที่แตกต่างกัน โดยใช้ทฤษฎีด้านการแปลของคาทารินา ไรส์ อองเดร เลอเฟอแวร์ และเยอเตอะ คลิงแบร์ย รวมทั้งทฤษฎีเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนของคาร์ล เอ็ม. โทมลินสัน และ แครัล สีนซ์-บราวน์ เป็นกรอบในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผกาวดี อุตตโมทย์ใช้แนวทางการแปลวรรณกรรมเยาวชน 2 แนวทาง คือ การแปลแนวเรียบเรียงซึ่งปรากฏในงานแปลวรรณกรรมเยาวชนที่แปลก่อนพ.ศ.2540 และ การแปลแนวรักษาต้นฉบับซึ่งปรากฏในงานแปลวรรณกรรมเยาวชนหลังพ.ศ.2540 ทั้งนี้ การเลือกแนวทางการแปลที่แตกต่างกันของผกาวดี อุตตโมทย์เป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมหลายประการ ปัจจัยหลักในด้านผู้อุปถัมภ์และชนบททางวรรณศิลป์ คือ นโยบายและแนวทางการแปลของสำนักพิมพ์ผีเสื้อที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากพ.ศ. 2540 และชนบททางวรรณศิลป์ของนักแปลอาวุโสและนักแปลร่วมสมัยกับผกาวดี อุตตโมทย์ที่มีอิทธิพลต่อการทำงานแปลของผกาวดี อุตตโมทย์ในยุคแรก รวมทั้งมีปัจจัยทางคตินิยมเป็นปัจจัยเสริม ในที่นี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ร่วมกับเทคโนโลยีการสื่อสารและความรู้ภาษาต่างประเทศของผู้อ่านบทแปล

อนึ่ง ผลการวิจัยมีบางส่วนไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ พบว่า ผกาวดี อุตตโมทย์ใช้แนวทางการแปลวรรณกรรมเยาวชน 2 แนวทาง ได้แก่ การแปลแนวรักษาต้นฉบับและการแปลแนวเรียบเรียงตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแนวทางการแปลของผกาวดี อุตตโมทย์ มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม อันได้แก่ ผู้อุปถัมภ์ ชนบททางวรรณศิลป์ และคตินิยม โดยที่ประเภทของวรรณกรรมเยาวชน และ กลุ่มผู้อ่าน ไม่มีผลต่อการเลือกแนวทางการแปลของผกาวดี อุตตโมทย์แต่อย่างใด

สาขาวิชา การแปลและการล่าม
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....ไฉ่ฉ่าง ไฉ่ต๋
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ไกล่รุ่ง อามระดิษ

4880188322 : MAJOR TRANSLATION AND INTERPRETATION

KEY WORD: TRANSLATION / CHILDREN'S LITERATURE / PAKAVADI UTAMOTE

RANGSIMA NINRAT: THE TRANSLATION OF CHILDREN'S LITERATURE BY PAKAVADI
UTAMOTE: A STUDY OF ITS HISTORY AND TRANSLATION APPROACHES. THESIS
ADVISOR: KLAIRUNG AMRATISHA, Ph.D., 537 pp.

Pakavadi Utamote is one of the best-known Thai translators and a large number of her translations have been published for more than 40 years. This thesis aims to study the history and translation approaches of Pakavadi Utamote's translation of children's literature as well as to analyze the factors responsible for her use of different approaches. In this thesis, translation theories of Katharina Reiss, Andre Lefevere and Gotë Klingberg and the theory on children's literature of Carl M. Tomlinson and Carol Lynch-Brown are applied as the frame of study.

It is found that Pakavadi Utamote's translations of children's literature can be divided into two modes: rearrangement for works translated before 1997 and translation for works translated after 1997. Each mode is influenced by two contributing factors: patronage and poetics. These include the change of policy and translation approach of the Butterfly Book House since 1997 and the translation approach used by senior translators and translators who are Pakavadi's contemporaries. Ideology, in the case of Pakavadi's translations, is only the supporting factor.

The result of the thesis is partly different from the hypotheses. The finding that Pakavadi Utamote applies two different approaches to translate children's literature confirms the hypothesis. However, factors concerning the genre and the target reader are not instrumental for Pakavadi's selection of translation approach. The research shows that socio-cultural factor is the sole factor responsible for the different modes of translation.

Field of study Translation and Interpretation (Translation)

Academic year 2007

Student's signature *Rangsimaninrat*

Advisor's signature *Klairung Amratisha*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. โกศลรุ่ง อามระดิษ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และแง่คิดต่างๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัทมา อัดนโถ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สารภี แกสตันที่กรุณาตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคุณณภวดี อุตตโมทย์ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูล เกี่ยวกับประวัติส่วนตัวซึ่งเป็นประโยชน์และสำคัญยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณคุณมกุฏ อรฤดี บรรณารักษารบริหารสำนักพิมพ์ผีเสื้อที่กรุณาให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับคุณณภวดี อุตตโมทย์และสำนักพิมพ์ผีเสื้อด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณอังสนา ทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่สมาคมการแปลและการล่ามแห่งประเทศไทยที่เอื้อเฟื้อข้อมูลเกี่ยวกับรางวัลสุรินทราชา

ขอขอบพระคุณอาจารย์จันทวรรณ อนันตประยูร อาจารย์ประจำภาควิชาวรรณคดีอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่กรุณาให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบวรรณกรรม

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติที่ช่วยเหลือประสานงานด้วยความเต็มใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

และขอบคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
1.6 ระเบียบวิธีวิจัย.....	5
1.7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	5
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนและทฤษฎีและแนวคิดทางการแปล.....	7
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน.....	7
2.1.1 ความหมายของวรรณกรรมเยาวชน.....	7
2.1.2 องค์ประกอบของวรรณกรรมเยาวชน.....	9
2.1.3 ประเภทของวรรณกรรมเยาวชน.....	19
2.2 ทฤษฎีและแนวคิดทางการแปล.....	36
2.2.1 แนวทางการวิเคราะห์และวิจารณ์งานแปลของคาทาริน่า ไรส์.....	36
2.2.2 ทฤษฎีการแปลขององเดร เลอเฟอแวร์.....	45
2.2.3 แนวคิดการแก้ปัญหาการแปลวรรณกรรมเยาวชนของ เยอเดอะ คลิงแบร์ย.....	50
3. ชีวิตประวัติและผลงานของผกาวดี อุตตโมทย์.....	62
3.1 ชีวิตประวัติและประวัติการทำงานของผกาวดี อุตตโมทย์.....	62

บทที่	หน้า
3.2 ประวัติการทำงานแปลของผกาวดี อุตตโมทย์.....	66
3.3 ผลงานแปลวรรณกรรมเยาวชนของผกาวดี อุตตโมทย์.....	67
3.4 การจำแนกประเภทวรรณกรรมเยาวชนของผกาวดี อุตตโมทย์.....	71
4. การวิเคราะห์ต้นฉบับและบทแปลตามประเภทของวรรณกรรมเยาวชน.....	82
4.1 การวิเคราะห์ต้นฉบับวรรณกรรมโบราณเรื่อง <i>Kottō</i> และเปรียบเทียบกับต้นฉบับกับบทแปลเรื่อง <i>ผีญี่ปุ่น</i>	83
4.2 การวิเคราะห์ต้นฉบับจินตนิมิตสมัยใหม่เรื่อง <i>Where the Wind Blows</i> และ เปรียบเทียบกับต้นฉบับกับบทแปลเรื่อง <i>ลมเอ๋ย ลมพัด</i>	141
4.3 การวิเคราะห์ต้นฉบับจินตนิมิตสมัยใหม่เรื่อง <i>George's Marvelous Medicine</i> และการเปรียบเทียบกับต้นฉบับกับบทแปลเรื่อง <i>ยาวิเศษ</i>	177
4.4 การวิเคราะห์ต้นฉบับบันเทิงคดีสังขนิมิตเรื่อง <i>The Broken Saddle</i> และการเปรียบเทียบกับต้นฉบับกับบทแปลเรื่อง <i>อานหัก</i>	211
4.5 การวิเคราะห์ต้นฉบับบันเทิงคดีสังขนิมิตเรื่อง <i>The Clay Marble</i> และการเปรียบเทียบกับต้นฉบับกับบทแปลเรื่อง <i>ลูกหินวิเศษ</i>	260
4.6 การวิเคราะห์ต้นฉบับบันเทิงคดีสังขนิมิตเรื่อง <i>Matilda</i> และการเปรียบเทียบกับ กับบทแปลเรื่อง <i>มาทิลดา</i> และ <i>มาทิลดา นักอ่านสุดวิเศษ</i>	307
5. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเลือกแนวทางการแปลวรรณกรรมเยาวชน ของผกาวดี อุตตโมทย์.....	357
5.1 ผู้อุปถัมภ์.....	357
5.2 ขนบทางวรรณศิลป์.....	375
5.3 คตินิยม.....	381
6. บทสรุป.....	390
รายการอ้างอิง.....	393
บรรณานุกรม.....	398

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	403
ภาคผนวก ก ข้อมูลการพิมพ์และเนื้อเรื่องย่อของวรรณกรรมเยาวชน ของผนวกดี อุตตโมทย์ ตั้งแต่พ.ศ.2511 – 2549.....	404
ภาคผนวก ข รายชื่อผลงานที่ลงพิมพ์ในนิตยสารของผนวกดี อุตตโมทย์.....	442
ภาคผนวก ค รายชื่อผลงานของผนวกดี อุตตโมทย์ที่ได้รับการตีพิมพ์รวมเล่ม.....	530
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	537